

Verdubbeling N34

Onderzoek naar Flora & Fauna

Traject van Coevorden-Noord tot klaverblad N34-A37

Quickscan verdubbeling N34 Tracé Coevorden Noord - Holsloot

Toets aan de Flora- en faunawet

25 maart 2016

Verantwoording

Titel	Quickscan verdubbeling N34 Tracé Coevorden Noord - Holsloot
Opdrachtgever	Provincie Drenthe
Projectleider	Maikel Aragon van den Broeke MSc
Auteur	Elles van Drunen
Tweede lezer	Maikel Aragon van den Broeke MSc
Projectnummer	1235705
Aantal pagina's	29 (exclusief bijlagen)
Datum	25 maart 2016
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-1235705EDR-mwl-V03-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	6
1.2 Beschrijving plangebied en beoogde ontwikkeling.....	6
1.3 Mogelijke effecten	14
1.4 Wettelijk kader	14
1.5 Werkwijze toetsing.....	16
1.6 Uitgangspunten	16
2 Effectbeschrijving Flora- en faunawet.....	16
2.1 Effecten op aanwezige soorten	16
2.1.1 Flora	16
2.1.2 Grondgebonden zoogdieren.....	17
2.1.3 Vleermuizen	19
2.1.4 Algemene broedvogels.....	21
2.1.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten.....	21
2.1.6 Amfibieën	22
2.1.7 Reptielen	22
2.1.8 Vissen.....	22
2.1.9 Dagvlinders en libellen	23
2.1.10 Overige ongewervelden	23
3 Conclusies	24

1 Inleiding

Provincie Drenthe heeft het voornemen om de N34 te verbreden over het tracé Coevorden-Noord – Holsloot. In dit rapport is de ruimtelijke uitvoerbaarheid van het plan vanuit de Flora- en faunawet onderzocht.

1.1 Doel

In opdracht van Provincie Drenthe heeft Tauw een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd voor de verbreding van de N34, tracé Coevorden-Noord – Holsloot. Deze rapportage heeft als doel om aan te geven of het plan vanuit de Flora- en faunawet redelijkerwijs uitvoerbaar is.

Hiervoor is het volgende onderzocht:

- Welke beschermde soorten komen mogelijk voor binnen het plangebied?
- Hebben de werkzaamheden mogelijk een effect op deze soorten?
- Zijn er maatregelen en/of een ontheffing nodig?
- Wat betekent dit voor de ruimtelijke uitvoerbaarheid van het plan?

1.2 Beschrijving plangebied en beoogde ontwikkeling

Het plangebied betreft de N34 tussen de kruising met de N382 (Coevorden-noord) en het knooppunt Holsloot. Het traject loopt van hm 47.1 tot 54.8. Deze weg bestaat momenteel uit twee rijstroken. Het aantal rijstroken binnen het plangebied zal worden verdubbeld. De verbreding vindt geheel aan de westzijde van de bestaande weg plaats. De bermsloten aan de westzijde van de bestaande weg worden verplaatst. Aan de oostzijde van de weg blijft de bestaande sloot in veel gevallen zoals hij nu is. Echter, in sommige gevallen kan het zijn dat de sloot tot ongeveer drie meter wordt verplaatst in verband met het talud. Dit kan vooral voorkomen op plaatsen waar de N34 omhoog loopt, bijvoorbeeld in de aanloop naar een viaduct. In figuur 1.1 is het plangebied weergegeven.

Het plangebied ligt in uit agrarisch gebied. Langs het gehele tracé zijn ontwateringssloten aanwezig. De sloten zijn intensief beheerd en hebben vrij steile oevers. Langs het tracé ligt een aantal bijzondere aandachtsgebieden vanuit de ecologie. De ligging van deze aandachtsgebieden is ook weergegeven in figuur 1.1. Na de figuur zijn de aandachtsgebieden van zuid naar noord beschreven.

Figuur 1.1 Tracé Coevorden Noord – Holsloot en ecologische aandachtsgebieden

1. Aansluiting Coevorden

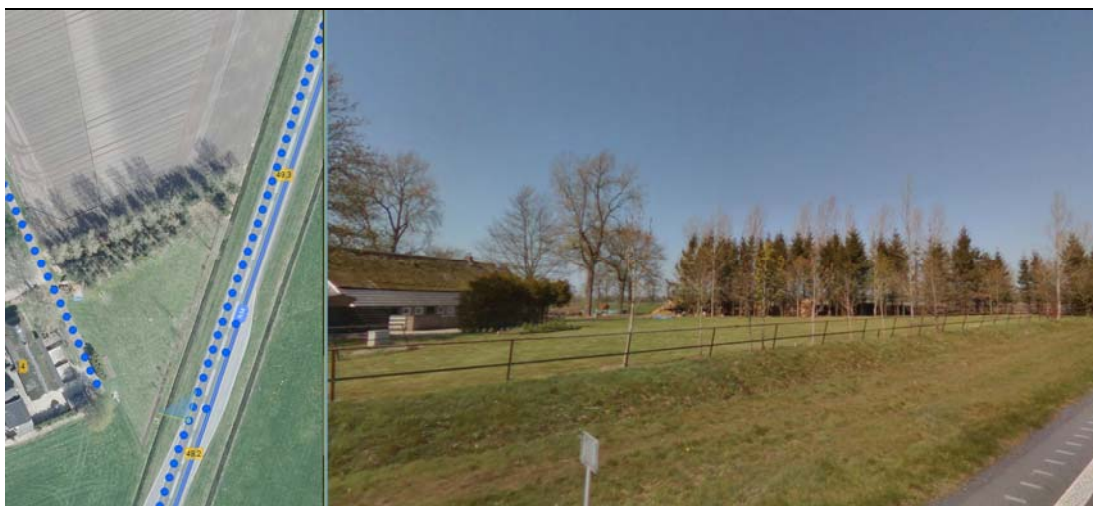
Voor de aansluiting met Coevorden (N382) worden rotondes aangelegd. Tussen en rondom het huidige knooppunt zijn bosschages aanwezig.

Figuur 1.2 Bomenrij Huizigerstuk 4. Bron: Globespotter

2. Bomenrij Huizigerstuk 4

Tussen het bouwkaavel van Huizigerstuk 4 en de N34 is een dubbele bomenrij aanwezig met een lengte van circa 140 m. De bomenrij bestaat uit een mix van loofbomen en sparren. De bomenrij staat niet in verbinding tot andere bosstructuren in het landschap

Figuur 1.3 Bomenrij Huizigerstuk 4. Bron: Globespotter

3. *Bomenrij Burgemeester Ten Holteweg*

De N34 overbrugt de Burgemeester Ten Holteweg. Langs beide zijden van deze weg is een bomenrij aanwezig. Het viaduct is verlicht. De afstand tussen de bomenrijen langs de Burgemeester Ten Holteweg aan weerszijden van de N34 is circa 50 meter. Het tussengelegen wegdeel van de N34 ligt ongeveer 7 meter boven het maaiveld van waar de bomen staan. De boomkronen sluiten dan ook niet op elkaar aan over de N34 heen. Van de bomenrij gaat voor de verbreding mogelijk een meter verloren aan de westzijde van de bestaande N34.

Figuur 1.4 Bomenrij Burg. Ten Holteweg. Bron: Globespotter

4. *Park langs Kolkakkers en Kieftenweg Dalen*

Tussen de woonwijken rond de Kolkakkers en de Kieftenweg aan de westrand van Dalen en de N34 zijn groene zones aanwezig. Deze zones zijn beplant met gemengd bos. De verbreding vindt plaats aan de andere zijde van de N34 dan waar het park is gelegen. Wel wordt aan de kant van het park, het talud van de sloot verflauwd. De verflauwing vindt plaats aan de kant van het park. Hiervoor is alleen grondverzet nodig ter plekke van het huidige maaipad, ten oosten van de sloot. Er worden dus geen bomen in het park gekapt in het park ten behoeve van de verbreding.

Figuur 1.5 Park langs Kolkakkers en Kieftenweg Dalen. Bron: Globespotter

5. *Boschages kruising N34 - N854*

De N34 is aangesloten met de N854 door op- en afritten in beide richtingen. Tussen deze verbindingswegen zijn boschages aanwezig. De boschages zijn langschappelijk verbonden met de bomenrij nabij Giestee 5 in het noorden. De boschages zijn omgeven door (berm)gras en hebben beperkte ondergroei. De stammen van de bomen zijn niet groter dan 50 cm doorsnede.

Figuur 1.6 Boschages kruising N34 - N854. Bron: Globespotter

6. *Bomenrij nabij Giestee 5, Dalen*

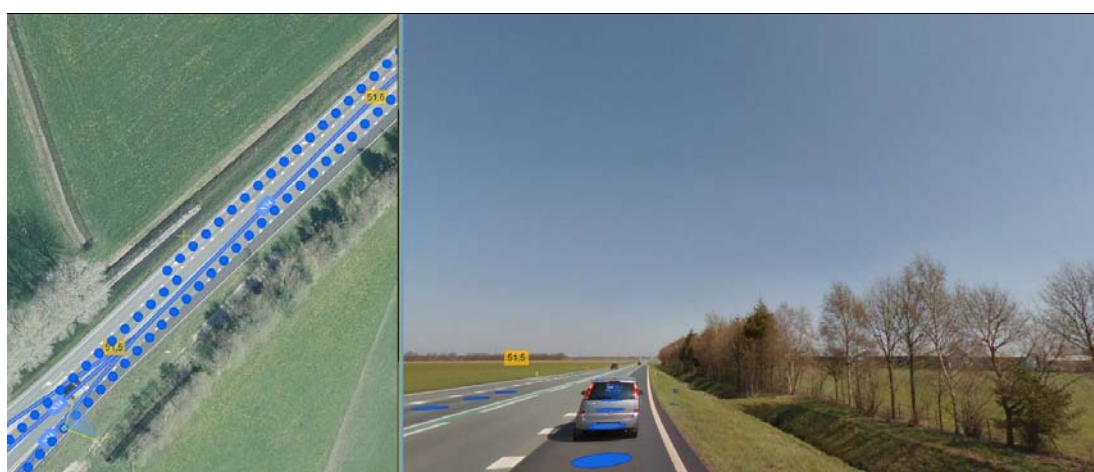
Ter hoogte van de Giestee 5 te Dalen staat langs de weg een enkele bomenrij met een lengte van circa 120 m. De bomenrij is landschappelijk verbonden met de bomenrij langs de N34 ter hoogte van het Kleine veld in het noorden en de bosschages rondom de kruising N34 – N854. De bomenrij heeft beperkte ondergroei. De woning daarachter ligt op circa 70 m van de N34, en maakt geen deel uit van het plangebied.

Figuur 1.7 Bomenrij Giestee 5, Dalen. Bron: Globespotter

7. *Bomenrij nabij Kleine Veld*

Langs de N34 ter hoogte van het Kleine Veld is een bomenrij aanwezig. Deze bomenrij heeft een lengte van circa 300 m langs de N34 en is landschappelijk verbonden met de bomenrijen langs het Kleine Veld, de bomenrij nabij Giestee 5 te Dalen en verder. Op de foto is tevens een bermsloot te zien. De oevers van de bermsloot hebben een lage vegetatie.

Figuur 1.8 Oeversloot en bomenrij Kleine veld. Bron: Globespotter

8. *Bosje langs Nieuwe Drostendiep*

Op de hoek van de kruising van de N34 met het Nieuwe Drostendiep ligt een bosje van ongeveer 0,5 ha. Het bosje ligt op circa 10 m afstand tot de weg, met een sloot ertussen. De vegetatie van de oevers van de sloot is laag en de oevers zijn steil. Het bosje heeft een redelijke ondergroei. In het bosje is een roofvogelnest waargenomen. Ten behoeve van het voornemen wordt een strook van dit bosje langs de N34 gekapt.

9. *Nieuwe Drostendiep*

Langs het bovengenoemde bosje stroomt de Nieuwe Drostendiep. De oevers langs het Nieuwe Drostendiep hebben een lage, grazige vegetatie. De verbreding vindt plaats op de reeds bestaande overbrugging van het Nieuwe Drostendiep. Er vinden daarom geen werkzaamheden in het Nieuwe Drostendiep plaats, of aan de oevers daarvan.

Figuur 1.9 Bosje en Nieuwe Drostendiep. Bron: Globespotter

10. *Kruising A34 - A37*

Binnen het klaverblad N34 – A37 zijn verschillende vegetatietypen aanwezig, waaronder vochtige en schrale vegetatietypen. De wegverbreding vindt echter alleen plaats aan de zuidwesthoek van het klaverblad, vanaf de N37 richting de N34 in zuidelijke richting. Hierdoor komt het klaverblad iets meer naar buiten te liggen. Deze beoogde verbreding is gelegen in landbouwgebied.

Figuur 1.10 Kruising A34 - A37. Bron: Globespotter

1.3 Mogelijke effecten

De verbreding van de N34 heeft op de volgende manieren mogelijk tijdelijke of permanente effecten op beschermde Flora- en faunawetsoorten:

Tijdelijk:

Verstoring van vogels, vleermuizen of grondgebonden zoogdieren door:

- Nachtelijke verlichting bij werkzaamheden
- Geluid of beweging door materieel of personen bij werkzaamheden. Deze verstoring is echter niet groter dan de bestaande verstoring door circa 20.000 verkeersbewegingen per dag over dit wegdeel.

Permanente:

Aantasting van leefgebied van beschermde dieren en/of standplaatsen van planten door:

- Bomenkap
- Verwijdering struweel / vegetatie
- Grondverzet
- Vergraven / dempen van sloten.

1.4 Wettelijk kader

Natuurbescherming in Nederland kent drie sporen:

- 1) Soortbescherming door de Flora- en faunawet
- 2) Gebiedsbescherming door de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)
- 3) Planologische bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) vanuit de Wet Ruimtelijke ordening

De eerste twee sporen zullen naar verwachting per 1 januari 2017 onderdeel zijn van de nieuwe Wet Natuurbescherming (zie ook hieronder).

Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving).

Flora- en faunawet

De ruimtelijke uitvoerbaarheid van een plan dient voorafgaand aan vaststelling daarvan, te worden aangetoond. Omdat het plan mogelijk van invloed is op beschermde soorten, maakt een toets aan de Flora- en faunawet hier deel van uit. Het voorliggende rapport omvat daarom een quickscan Flora- en faunawet.

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten
- De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats zijn te verdelen in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn

Natuurbeschermingswet 1998

Het dichtstbijzijnde gebied wat is beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998, is het Natura 2000-gebied Mantingerzand. De tussengelegen afstand is ruim 13 km. De effectbeoordeling vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 wordt in een ander onderzoek gedaan, en maakt dus geen deel uit van dit rapport.

Natuurnetwerk Nederland

Het dichtstbijzijnde deel van het Natuurnetwerk Nederland ligt op ruim 1,5 km afstand van het tracé. De provincie Drenthe hanteert geen externe werking (effecten over afstand) op het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is in dit rapport niet getoetst aan het Natuurnetwerk Nederland.

Wet Natuurbescherming

Op korte termijn zal de huidige natuurwetgeving overgaan in de nieuwe Wet Natuurbescherming (Wnb). De Wnb, waarvan het wetsvoorstel recent door de Eerste Kamer is goedgekeurd, dient ter vervanging van de drie bestaande 'groene wetten', te weten de Flora- en faunawet (Ffw), de Natuurbeschermingswet 1998 (bevat onder andere de regels ter bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en de Boswet (bescherming van aaneengesloten bos). Op dit moment staat de inwerkingtreding van deze nieuwe wet gepland voor 1 januari 2017. Op grond van deze verwachte datum, en het feit dat nog niet alle details van deze wet bekend zijn, is de Wnb in deze rapportage niet meegenomen.

1.5 Werkwijze toetsing

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en/of beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een veldbezoek op 1 februari 2016
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data (zie bronnen)
- De Tauw Natuurkaart (www.Tauw.nl/natuurkaart)
- Cyclomedia Globespotter (luchtfoto's 2015).

Op basis van verschillende bronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het veldbezoek gecontroleerd of de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling wordt getoetst op negatieve effecten op deze soort(en).

1.6 Uitgangspunten

- Ter plaatse van de aansluiting met Coevorden (N382) komen rotondes
- De tussenliggende aansluiting met Dalen wordt voorzien van een duurzame verkeersveilige oplossing met het onderliggende wegennet (rotondes)
- De twee parkeerplaatsen aan weerszijden van de N34 maken deel uit van het onderzoek. De parkeerplaats aan de oostzijde van het plangebied blijft op dezelfde locatie. De parkeerplaats aan de westzijde komt 150 meter zuidelijker te liggen, ter plekke van huidige landbouwgrond.
- Ten behoeve van de wegverbreding worden geen gebouwen gesloopt

2 Effectbeschrijving Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk is beschreven of en tot in hoeverre de ontwikkeling mogelijk van invloed is op beschermde plant- en diersoorten van de Flora- en faunawet. Per soort is beschreven of en zo ja, welke vervolgstappen nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

2.1 Effecten op aanwezige soorten

2.1.1 Flora

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde soorten planten voor: brede orchis (incl. rietorchis & veenorchis), gele helmbloem, gevlekte orchis (incl. bosorchis), jeneverbes, kleine zonnedauw, klokjesgentiaan, steenanjer, steenbreekvaren, tongvaren en waterdrieblad.

De brede orchis en rietorchis groeien op matig voedselrijke, vochtige bodem, bijvoorbeeld langs sloten in het agrarisch gebied. De bermzones langs het plangebied zijn intensief beheerd. Hier worden de soorten niet verwacht. De soorten kunnen wel voorkomen langs sloten iets buiten de bermzone van de N34, binnen het plangebied. Bij het verwijderen van vegetatie of grondverzet langs sloten is het daarom van belang voorafgaand te onderzoeken (in de groeiperiode van de soorten) of er beschermde planten aanwezig zijn.

De jeneverbes groeit op zandgronden in bossen en op heide. Dit type biotoop is in het plangebied niet aanwezig. Het waterdriehblad groeit vooral in moerassen en in plassen. Dit type biotoop is niet in het plangebied aanwezig.

De steenanjer groeit op matig voedselarme zandgronden. Deze soort komt vooral voor in het stroomgebied van de Overijsselse Vecht en de Dinkel. Dit type biotoop is niet aanwezig binnen het plangebied.

De veenorchis, gevlekte orchis en kleine zonnedauw groeien in matig voedselrijke lage graslanden of moerassen. De natuurontwikkeling binnen het klaverblad wat de N34 met de A37 verbindt, biedt voor deze soorten mogelijk geschikt biotoop. De verbreding ter plaatse van het klaverblad vindt echter alleen plaats aan de zuidoostzijde van de weg vanaf de N37 tot de N34 in zuidelijke richting. Hier is geen geschikt biotoop aanwezig. Effect op de veenorchis, gevlekte orchis en kleine zonnedauw is daarom uitgesloten.

De gele helmblom, steenbreekvaren en tongvaren groeien op stenige bodem zoals op oude muurtjes. Binnen het plangebied zijn dergelijke structuren niet aanwezig. Effect op gele helmblom, steenbreekvaren en tongvaren is daarom uitgesloten.

In de volgende tabel 2.1 is benoemd waar binnen het plangebied de verwachte soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 2.1 Aandachtsgebieden waar het plan mogelijk effect heeft op beschermde flora

Aandachtsgebied	Brede orchis en rietorchis
Elders binnen plangebied (slootranden)	X

2.1.2 Grondgebonden zoogdieren

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren voor: boomarter, das, eekhoorn, steenarter, veldspitsmuis en waterspitsmuis.

De eekhoorn en de boommarter maken nesten in bomen. De boommarter nestelt hierbij vooral in bossen, de eekhoorn is wat minder kritisch en nestelt soms ook in tuinen. De bomenrijen en bosschages in de aandachtsgebieden langs het tracé zijn potentieel geschikt voor nesten van eekhoorns en enkele voor boommarter. In de onderstaande tabel 2.2 is weergegeven in welke aandachtsgebieden deze soorten mogelijk voorkomen. Buiten de aandachtsgebieden zullen de eekhoorn en boommarter hooguit foerageren. In de ruime omgeving van het plangebied is echter ruimschoots alternatief foerageergebied aanwezig. Voorafgaand aan de kap van bomen in deze vegetatiestructuren en aandachtsgebieden is het nodig om nader te onderzoeken of er verblijfplaatsen van de eekhoorn of boommarter aanwezig zijn.

De steenmarter heeft verblijfplaatsen in rustige gebouwen zoals agrarische schuren en zolders. Binnen het plangebied is dit biotoop niet aanwezig. Er is daarom geen effect op verblijfplaatsen van de steenmarter. De soort kan wel foerageren in het agrarisch buitengebied binnen het plangebied. Er is echter ruimschoots alternatief foerageergebied aanwezig rond het plangebied. Een effect op de steenmarter is daarom uitgesloten.

De veldspitsmuis leeft in kleinschalig agrarisch landschap. Het is een zeer zeldzame soort die leeft in lage, droge gebieden met een dichte ondergroei zoals in struikgewas en bosranden. Alleen het bosje langs het Nieuwe Drostendiep biedt weliswaar de nodige ondergroei, maar dit bosje ligt dusdanig geïsoleerd dat er zich geen natuurlijke, duurzame populatie van de veldspitsmuis zal kunnen handhaven. Een effect op de veldspitsmuis is daarom uitgesloten.

De das leeft in bossen of bosschages, onder andere in het agrarisch buitengebied. Hierbij is het van belang dat de structuren voldoende omvangrijk zijn of in verbinding staan met soortgelijke structuren. Daarnaast is het van belang dat er ondergroei aanwezig is, die de das de nodige beschutting biedt. Dit type biotoop komt niet voor binnen het plangebied. Een effect op de das is daarom uitgesloten.

De waterspitsmuis leeft in oeverzones van brede watergangen. Het is hierbij van belang dat het talud flauw is en dat er een brede zone opgaande oevervegetatie aanwezig is. Het Nieuwe Drostendiep wat het plangebied kruist is ongeschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis vanwege het ontbreken van opgaande oevervegetatie. Verder zijn er geen watergangen aanwezig binnen het studiegebied die voldoen aan de habitatvereisten van de waterspitsmuis. Effecten op de waterspitsmuis zijn daarom uitgesloten.

Tabel 2.2 Aandachtsgebieden waar het plan mogelijk effect heeft op beschermde grondgebonden zoogdieren

Aandachtsgebied	Boommarter Eekhoorn
1 Aansluiting Coevorden	X
2 Bomenrij Huizigerstuk 4	X
5 Bosschages kruising N854	X
8 Bosje langs Nieuwe Drostendiep	X X

2.1.3 Vleermuizen

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde vleermuizen voor: baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis.

Vleermuizen kunnen het plangebied voor verschillende leefgebiedsfuncties gebruiken. Grofweg zijn er drie leefgebiedsfuncties voor vleermuizen te onderscheiden: (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Verblijfplaatsen kunnen in het plangebied aanwezig zijn in gebouwen of in (oudere) bomen met holtes. Vliegroutes kunnen aanwezig zijn langs bomenrijen of boven watergangen. Hierbij is de geleidende functie van belang, maar ook de luwte en de aanwezigheid van voedsel (insecten). Hierdoor is het meer waarschijnlijk dat vleermuizen een bomenrij langs een weg als vliegroute gebruiken, dan dat ze de weg zelf hiervoor gebruiken. Het behoud van landschappelijk verbonden bomenrijen of bosschages is daarom van belang. Foerageergebied kan aanwezig zijn in bosjes, langs bomenrijen, watergangen of bij struikgewas. In tabel 2.3 is samengevat voor welke leefgebiedsfuncties de aandachtsgebieden binnen het plangebied potentieel geschikt zijn.

Tabel 2.3 Aandachtsgebieden waar het plan mogelijk effect heeft op leefgebied van vleermuizen

Aandachtsgebied	Geschikt voor:		
	Verblijfplaatsen (in bomen)	Vliegroutes	Foerageergebied
2 Bomenrij Huizigerstuk 4	X		X
3 Bomenrij Burg. ten Holteweg			X
5 Bosschages kruising N854		X	X
6 Bomenrij Giestee 5 Dalen		X	X
7 Bomenrij Kleine Veld		X	X
8 Bosje langs Nieuwe Drostendiep	X		X

Alleen wanneer er bomen worden gekapt in één van deze aandachtsgebieden, is het noodzakelijk om vooraf nader onderzoek naar de waarde voor vleermuizen uit te voeren. Belangrijk aandachtspunt hierbij is het feit dat met de verbreding van de N34 overbrugging van de weg via groenstructuren voor vleermuizen moeilijker wordt. De te overbruggen afstand wordt immers groter. Daarnaast is het een aandachtspunt om verstoring door verlichting van een eventuele vliegroute over het Nieuwe Drostendiep te voorkomen (zie aanbevelingen).

Hieronder is puntsgewijs toegelicht voor welke gebieden geen vervolgstappen nodig zijn:

- De verbreding is niet van invloed op een eventuele vliegroute langs de Burgemeester Ten Holteweg, gezien de afstand tussen de bomen nu al circa 50 meter is. Omdat het viaduct verlicht is, is dit ook niet geschikt als onderdeel van de vliegroute. Vleermuizen zullen dus in de huidige situatie over de weg heen vliegen, zonder geleiding door bomen. Hiervoor geldt wel de aanbeveling om verstoring van de vliegroute te voorkomen van eventuele (bouw)verlichting, en om de overbrugging te vereenvoudigen door bomen in de middenberm te plaatsen. (zie aanbevelingen)
- Voor de aansluiting met Coevorden geldt dat er een aantal jonge bomen wordt gekapt. Deze bomen zijn niet van danige opvang dat zij geschikt zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast blijven hier voldoende bomen in de omgeving aanwezig om als alternatief foerageergebied te dienen
- In het park langs Kolkakkers en Kieftenweg te Dalen worden geen bomen gekapt. Hierdoor is er geen sprake van aantasting van verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebied
- De overbrugging van het Nieuwe Drostendiep blijft ongewijzigd. Hierdoor is er geen effect op de eventuele functie als foerageergebied of als vliegroute. Wel heeft het de aanbeveling om lichtverstoring van een eventuele vliegroute zo veel mogelijk te voorkomen
- De verbreding ter plekke van het klaverblad vindt plaats in landbouwgrond. Dit heeft geen bijzondere functie als leefgebied voor vleermuizen
- Het overige deel van het plangebied is mogelijk plaatselijk geschikt als foerageergebied, maar dit is niet onderscheidend ten opzichte van de gebieden in de omgeving van het plangebied. Nader onderzoek naar vleermuizen buiten de aandachtsgebieden is dan ook niet nodig

2.1.4 Algemene broedvogels

Het plangebied biedt ruimschoots gelegenheid voor algemene broedvogels om zich te nestelen. Nesten kunnen aanwezig zijn in bijvoorbeeld bomen, struiken, watergangen, gebouwen etc. Alle broedvogelnesten zijn ten minste tijdens de vogelbroedperiode beschermd. De broedperiode duurt globaal van half maart tot half augustus. Hierbij is het leidend of er sprake is van een broedgeval. Het heeft de voorkeur om tijdens de broedperiode geen bomen te kappen, vegetatie te verwijderen of grond te verzetten. Wanneer dit toch noodzakelijk is, dient voorafgaand door een ter zake kundig ecooloog te worden vastgesteld dat er geen in gebruik zijnde vogelnesten geschaad worden.

2.1.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten

In de ruime omgeving van het plangebied komen diverse vogelsoorten voor waarvan de nesten ook buiten de broedperiode om zijn beschermd. Dit betreft de volgende soorten: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil en wespndief. De gierzwaluw, huismus en de kerkuil broeden in gebouwen. De ooievaar broedt op hoge bouwwerken zoals palen, schoorstenen of silo's. De steenuil broedt in knotwilgen of oude hoogstamfruitbomen in het agrarisch buitengebied. De slechtvalk broedt op hoge rotsachtige structuren zoals grinddaken en vaak op grote hoogte. Geen van deze biotopen komen voor binnen het plangebied. Er is daarom geen effect op jaarrond beschermde nesten van de gierzwaluw, huismus, kerkuil, ooievaar, steenuil of de slechtvalk.

De boomvalk, havik, ransuil, roek, sperwer en wespndief broeden in boomgroepen of bossen. Dit type biotoop is wel aanwezig binnen het plangebied (Vogelbescherming, 2016). De roek broedt in omvangrijke kolonies. Deze zijn bij het oriënterend veldbezoek niet waargenomen.

Aanwezigheid van roekenkolonies is daarom uitgesloten. Nesten van de overige soorten kunnen wel voorkomen binnen het plangebied. Het betreft dan vooral het bosje nabij het Nieuwe Drostendiep. In de onderstaande tabel 2.4 is weergegeven op welke (nesten van) soorten het plan mogelijk effect heeft. In het park langs de Kolkakkers en Kieftenweg te Dalen worden geen bomen gekapt dus hier zijn geen effecten op nesten.

Buiten de aandachtsgebieden om worden geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels binnen het plangebied verwacht.

Tabel 2.4 Aandachtsgebieden waar het plan mogelijk effect heeft op jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Aandachtsgebied	Boomvalk	Buizerd	Havik	Ransuil	Sperwer	Wespendief
5 Bosschages kruising N854		X				
8 Bosje langs Nieuwe Drostendiep	X	X	X	X	X	X

2.1.6 Amfibieën

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde amfibieën voor: heikikker, knoflookpad en poelkikker. De drie amfibiesoorten zijn afhankelijk van geschikte waterpartijen voor hun voortplanting. Dit zijn vooral geïsoleerde poelen met goed ontwikkelde watervegetatie. De soorten overwinteren en foerageren in laag struweel of hoge kruidige gewassen in de omgeving van dergelijke wateren (RAVON, 2016). Dergelijke poelen zijn niet in het plangebied aanwezig. Zwaarder beschermde amfibieën worden hier dan ook niet verwacht voor te komen.

2.1.7 Reptielen

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde amfibieën voor: adder, hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis. De adder leeft in heide- en hoogveengebieden en soms ook op open plekken in bossen. De hazelworm leeft in bossen, bosranden, houtwallen, heide en weg- en spoorbermen. De levendbarende hagedis leeft in vochtige heide of heide met vennen en in weg- en spoorbermen en ruigten. De zandhagedis leeft vooral op heideterreinen op hogere zandgronden (RAVON, 2016). Binnen het plangebied is geen heide aanwezig. De zandhagedis wordt hier dan ook niet verwacht. Wel kunnen de adder, hazelworm en levendbarende hagedis voorkomen in bossen, bosranden, weg- en spoorbermen of ruigten. De vegetatiestructuren die aanwezig zijn binnen (de aandachtsgebieden binnen) het plangebied liggen echter dusdanig geïsoleerd en zijn van dusdanig beperkte omvang, dat een duurzame, natuurlijke populatie hier niet verwacht wordt. Effecten op zwaarder beschermde reptielen zijn daarom uitgesloten.

2.1.8 Vissen

In de ruime omgeving van het plangebied komt de volgende zwaarder beschermde vissoort voor: kleine modderkruiper. Deze vissoort is vrij weinig kritisch wat betreft leefgebied. Hij komt vrij regelmatig voor in watergangen in het agrarisch buitengebied. Bij het dempen van sloten of watergangen ten behoeve van de wegverbreding is het daarom noodzakelijk om nader te onderzoeken of de kleine modderkruiper ter plekke voorkomt.

Tabel 2.5 Aandachtsgebieden waar het plan mogelijk effect heeft op beschermde vissen

Aandachtsgebied	Kleine modderkruiper
4 Park langs Kolkakkers en Kieftenweg, Dalen	x
Elders in plangebied (sloten)	x

2.1.9 Dagvlinders en libellen

In de ruime omgeving van het plangebied komen de volgende zwaarder beschermde dagvlinders en libellen voor: heideblauwtje en noordse winterjuffer. Het heideblauwtje leeft in heidegebieden. Dit vegetatietype is niet aanwezig binnen het plangebied. De soort wordt hier dan ook niet verwacht voor te komen. De noordse winterjuffer leeft in laagveenmoerassen met lisdodde en riet (voortplantingshabitat) en in heidevelden of (moeras)bossen met ondergroei van pijpenstrootje (overwinteringshabitat). Alleen de vegetatie in de klaverbladen van de kruising A34 – A37 lijkt hiervoor potentieel geschikt, maar de grootte en ligging hiervan zijn dusdanig beperkt en geïsoleerd dat de soort hier niet verwacht wordt. Daarnaast vindt de verbreding plaats aan de buitenzijde (zuidwest) van het klaverblad. Hier is alleen landbouwgrond aanwezig. Dit biotoop is dan ook niet geschikt voor de noordse winterjuffer.

2.1.10 Overige ongewervelden

Naast de genoemde soortgroepen zijn vanuit de Flora- en faunawet ook nog een aantal overige ongewervelde soorten beschermd, bijvoorbeeld de platte schijfhoren. Geen van deze soortgroepen komt echter voor in de ruime omgeving van het plangebied. Deze soorten worden binnen het plangebied dan ook niet verwacht voor te komen.

3 Conclusies

Provincie Drenthe heeft het voornemen om de N34 te verbreden over het tracé Coevorden-Noord – Holsloot, tussen hm 47.1 en 54.8. In het voorliggende rapport is de ruimtelijke uitvoerbaarheid van dit plan vanuit de Flora- en faunawet getoetst. Uit de effectbeoordeling blijkt dat het plan mogelijk van invloed is op zwaarder beschermde soorten. De bijzondere natuurwaarden zijn veelal beperkt tot een aantal aandachtsgebieden. In de volgende alinea's is toegelicht wat de gevolgen zijn van deze resultaten voor de ruimtelijke uitvoerbaarheid van het plan.

Ruimtelijke uitvoerbaarheid

Het is redelijkerwijs aannemelijk dat het plan ruimtelijk uitvoerbaar is vanuit de Flora- en faunawet. Wel zijn er nog vervolgstappen noodzakelijk voor een deel van de werkzaamheden. Deze vervolgstappen zijn in de navolgende alinea's toegelicht. Het is aannemelijk dat, indien nodig, een ontheffing te verkrijgen is.

Type werkzaamheden

Werkzaamheden zoals grondverzet, kap van bomen en het dempen van sloten kunnen leiden tot schade aan eventueel aanwezige zwaarder beschermde soorten. Wanneer er werkzaamheden binnen de aandachtsgebieden plaatsvinden, moet nader onderzocht worden of de werkzaamheden een effect hebben op de in tabel 3.1 en paragraaf 2.1 genoemde soortgroepen. Buiten de aandachtsgebieden geldt dat wanneer watergangen (deels) gedempt worden, eerst nader onderzoek naar de aanwezigheid van de kleine modderkruiper (vis) nodig is.

In tabel 3.1 is te zien in welke aandachtsgebieden vervolgstappen nodig zijn in de projectfase, voor de verschillende soortgroepen. Hierdoor wordt de ruimtelijke uitvoerbaarheid van het project geborgd. Hoofdstuk 2 geeft weer om welke soorten en typen werkzaamheden het precies gaat.

Tabel 3.1 Aandachtsgebieden waar voor de verschillende soortgroepen vervolgstappen nodig zijn in de projectfase. Hierdoor wordt de ruimtelijke uitvoerbaarheid van het project geborgd.

Aandachtsgebied	Flora	Grondgebonden zoogdieren	Vleermuizen	Broedvogels, tijdens broedseizoen	Broedvogels, jaarrond beschermd	Vissen
1 Aansluiting Coevorden		x		X		
2 Bomenrij Huizigerstuk 4		x	x	x		
3 Bomenrij Burgemeester ten Holteweg			x	x		
4 Park langs Kolkakkers en Kieftenweg, Dalen				x		x
5 Bosschages kruising N854		x		x	x	
6 Bomenrij nabij Giestee 5, Dalen			x	x		
7 Bomenrij nabij Kleine Veld			x	x		
8 Bosje langs Nieuwe Drostendiep		x	x	x	x	
9 Nieuwe Drostendiep				x		
10 Kruising A34 - A37				x		
Elders binnen plangebied	x			x		x

Vervolgstappen

- Voorafgaand aan de uitvoer van werkzaamheden die mogelijk van invloed zijn op beschermde soorten (zoals genoemd in hoofdstuk 2), is het noodzakelijk om te onderzoeken of deze soorten hier ook daadwerkelijk aanwezig zijn
- Indien soorten worden geschaad dient een ontheffing van de Ffw of (per 1 januari 2017) Wnb voor deze soorten te worden aangevraagd. De Ffw en Wnb bieden de mogelijkheid voor ontheffingen, mits voldaan wordt aan voorwaarden. In onderstaande opsomming worden deze voorwaarden vermeld, en wordt beknopt beschreven hoe hiervan sprake is bij het voornemen:
 - Er moet sprake zijn van een wettelijk belang: het voornemen betreft een “ruimtelijke ingreep”, die onder de Ffw en Wnb vermeld staat als “wettelijk belang”. Voor onder andere vogels met jaarrond beschermde nestlocatie en vleermuizen moet sprake zijn van een geldig belang uit de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn om ontheffing te kunnen krijgen. Het belang “Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d)” zou hiervoor in aanmerking kunnen komen mits voldoende beargumenteerd wordt aangetoond dat het project de openbare (verkeers)veiligheid ten goede komt

- Alternatievenafweging: er dient aangetoond te worden dat er geen, voor de betreffende soorten, beter alternatief is voor uitvoering van de werkzaamheden
- Mitigerende maatregelen:
 - . Bij een ontheffingsaanvraag hoort een voldoende uitgewerkt mitigatieplan. Het is raadzaam om dit af te stemmen met een ter zake kundig ecooloog
 - . Tabel 3.2 geeft weer aan wat voor mitigerende maatregelen gedacht kan worden (RVO, 2016)
 - . Periodisering: door te werken buiten kwetsbare perioden van de relevante soorten (zoals de voortplantingsperiode), wordt verstoring tot een minimum beperkt
 - . Aanbieden alternatief leefgebied: in de omgeving is voldoende alternatief leefgebied voor alle soorten aanwezig. Bovendien wordt ernaar gestreefd bij de verbreding van de weg de kwaliteit van leefgebied te verbeteren (zie aanbevelingen)
- Op basis van bovenstaande randvoorwaarden is het redelijkerwijs aannemelijk dat een eventuele ontheffing van de Ffw of Wnb verkregen zal worden. Het voorkomen van Ffw- of Wnb-soorten in het plangebied vormt daarom geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het voornemen

Aanbevelingen

- In notitie N001-1235705EDR-mwl-V01-NL¹ is beschreven op welke manier in de nieuwe inrichting rekening kan worden gehouden met de aanwezige natuurwaarden in het gebied
- In het verlichtingsplan kan verstoring van beschermde soorten worden voorkomen door, vooral ter plekke van vliegroutes van vleermuizen, uitstralende verlichting te voorkomen in zowel de aanlegfase als in de beoogde situatie
- Overbrugging van de N34 door vleermuizen ter plaatse van vliegroutes wordt vereenvoudigd door bomen in de middenberm van de weg te plaatsen. Hierdoor verkleint de kans op aanrijding en blijven verbindingen van verschillende leefgebieden in tact

¹ Tauw, 2016. Notitie "Versterking natuurwaarden bij verbreding N34".

Tabel 3.2 Inschatting van geschikt leefgebied, effectbepaling en voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen van enkele soorten (niet limitatief). (bron mitigerende maatregelen: RVO, 2016)

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
Beschermde plantensoorten	Op vochtige standplaatsen zoals langs watergangen kunnen de rietorchis of de brede orchis groeien. De veenorchis, gevlekte orchis en kleine zonnedauw kunnen voorkomen bij de kruising A34 – A37. De gele helmbloem, steenbreekvaren en tongvaren groeien op oude muren.	Maaien, grondverzet of het amoveren van oude muren kan leiden tot schade aan standplaatsen.	Sparen van groeiplaatsen of verplaatsen van planten naar geschikte standplaatsen, conform een goedgekeurde gedragscode.
Boommarter en eekhoorn	De boommarter de en eekhoorn hebben verblijfplaatsen in bomen / bossen en foerageren (deels) in het agrarisch gebied.	Kap van bomen kan leiden tot verlies aan verblijfplaatsen. Grondverzet kan leiden tot verlies van foerageergebied. Effecten op foerageergebied zijn niet aan de orde, gezien er voldoende alternatief foerageergebied rondom het plangebied aanwezig is.	Bomen / bos met verblijfplaatsen behouden of, indien dit niet mogelijk is, alternatief leefgebied realiseren.
Vleermuizen	Soorten kunnen verblijfplaatsen hebben in gebouwen of bomen in het plangebied of gebruik maken van lijnvormige landschapselementen als vliegrouete. Ook zijn struwelen, bosschages en watergangen geschikt als foerageergebied.	Sloop van gebouwen kan leiden tot verlies van verblijfplaatsen. Kap van bomen kan resulteren in aantasting van vliegrouetes of verblijfplaatsen. Het rooien van vegetatie kan leiden tot verlies van foerageergebied.	Mitigerende maatregelen bestaan uit het aanbrengen van tijdelijke of permanente alternatieve verblijfplaatsen (geschikte vleermuiskasten). Aantasting van vliegrouetes kan voorkomen worden door het (her)plaatsen/of planten van bomen of struikgewas.
Broedvogels, algemeen	Algemeen voorkomende vogels kunnen tot broeden komen in bomen, struiken of in of langs watergangen in het plangebied.	Verwijderen van vegetatie of het vergraven van watergangen kan leiden tot aantasting van verblijfplaatsen.	Werken buiten de vogelbroedperiode. Deze periode duurt globaal van half maart tot half augustus. Hierbij is het leidend of er sprake is van een broedgeval.
Buizerd, havik, sperwer, boomvalk	De buizerd, havik, sperwer en boomvalk kunnen nestelen in hoge bomen in het plangebied. De soorten foerageren in bos, agrarisch buitengebied en rondom wegen.	Kap van bomen kan leiden tot verlies van jaarrond beschermde verblijfplaatsen. Effecten op foerageergebied zijn uitgesloten aangezien de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied biedt.	Bomen / bos met verblijfplaatsen behouden of, indien dit niet mogelijk is, alternatief leefgebied realiseren.
Ransuil	De ransuil broedt in dichte naaldbomen of bosschages. De soort foerageert in het agrarisch gebied.	Kap van hoge bomen kan leiden tot verlies van jaarrond beschermde verblijfplaatsen.	Bomen / bos met verblijfplaatsen behouden of, indien dit niet mogelijk is, alternatief leefgebied realiseren. Effecten op foerageergebied zijn

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
			uitgesloten aangezien de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied biedt.
Wespendief	Broedt in loofbos of gemengde bossen. Voedt zich aan bijen- en/of wespenvolken, veelal in bos.	Aantasting nestplaats of foerageergebied	Behoud van voldoende bosgebied en bijen- en/of wespenskolonies. Eventueel aanplanten van bomen in de nabijheid van geschikt foerageergebied.
Kleine modderkruiper	De kleine modderkruiper komt veelvuldig voor in sloten.	Bij vergraving van watergangen kan schade optreden.	Mitigerende maatregelen bestaan uit het creëren van geschikt alternatief leefgebied (watergangen) en/of geschikt houden van de te vergraven watergang en tijdens uitvoering voorkomen van verwonding en doding van individuen (wegvangen).

4 Bronnen

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings F., C. Borggreve, C. van Turnhout & J. Thissen, 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministeries van LNV en VROM & de provincies, 2007. Spelregels EHS. Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies.

RAVON. 2016. Infotheek. Soortinformatie.

<http://www.ravon.nl/Infotheek/Soortinformatie/tabid/1350/Default.aspx>
benaderd op 16 februari 2016.

RVO. 2016. Soortenstandaards.

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare>

Vogelbescherming. 2016. Vogelgids

http://www.vogelbescherming.nl/vogels_kijken/vogelgids
benaderd op 16 februari 2016.

